

Köy Enstitüleri

ISSN: 1304-0227

İki Ayda Bir Yayınlanır.

Sayı 10 / Eylül-Ekim 2008

Yönetimden

Yaz dinlencesi bitti. Yaklaşık 14 milyon çocuğumuz, 700 bine yakın öğretmenimiz okullarının yolunu tuttu. Eğitim dizgemiz birçok sorunla karşı karşıya. İkili öğretim, Kalabalık sınıflar, öğretmensiz okullar, laboratuvar, ders araç gereç eksikliği sürüyor. Eğitim emekçilerinin durumu ise, içler acısıdır. Öğretmenlerimiz ne yazık ki, ikinci üçüncü işte çalışmak zorunda bırakılmıştır. Büyük kentlerde yaşayan öğretmenlerin yaşam mücadelesi daha çetin geçmektedir.

İlköğretimden üniversiteye sınavlara odaklanmış bir eğitim dizgesinin sonucunda ortaya çıkan derslane sektörü...

Dershaneler ne yazık ki, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğini ortadan kaldırmaktadır. Eğitim pahalı bir sektör haline getirilmiştir. Çoğu okulda öğrencilerin gereksinimleri veliler tarafından karşılanmaktadır. Okullarda yaklaşık 60 kalem para toplanmaktadır.

İnsan günümüz eğitimi düşününce, Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan eğitimi düşünmeden ve de; "nerede Köy Enstitülerinde uygulanan eğitim nerede günümüzdeki eğitim" demekten kendini alamıyor.

Evet, nerede Köy Enstitülerinde uygulanan eğitim?

Kendi gereksinimlerini karşılayan, kendi ayakları üzerinde durabilen, kendisiyle ve dünyayla barışık, yurt ve dünya sorunlarını bilen, araştıran, öğrenen, eleştiren ve eleştiriye katlanabilen, düşündüklerini sözle ve yazıyla anlatabilen öğrencilerden; öğretmen merkezli, hep dinleyen, düşündüklerini söyleyemeyen, tüketici, en küçük zorluk karşısında umutsuzluğa düşen, dünya ve yurt gerçeklerinden uzak, okuma yazma özürülü bir topluma...

Ne yazık ki, Türkiye 1946 sonrası böyle bir eğitime adeta mahkûm edildi. Türkiye'den istenen kendi ayakları üzerinde durması değil, ekonomik ve siyasal yönden yarı bağımlı olarak yaşamasıydı. Adımlar ona göre atıldı, eğitim dizgesi ona göre şekillendirildi...

Halkımızın güzel sözüdür; "Kara gün kararır kalmaz" diye... Böylesine karanlık tabloyu yaşarken bile hep bir ümit vardır, istenilirse bir çıkış her zaman bulunur. Bu ülkede yaşanan Köy Enstitüleri gerçeği varken, umutsuzluğa düşmek hiç kimsenin hakkı değildir. Köy Enstitülerinde uygulanan aydınlanmacı, halkçı, ulusal, devrimci eğitimden mutlak yararlanılmalı ve günümüz eğitimine uyarlanmalıdır. Köy Enstitüleri ile ilgili birinci el kaynaklar Vakfımız tarafından yayınlanmıştır.

Köy Enstitülerinin kurucusu, kuramcısı ve uygulayıcısı İsmail Hakkı Tonguç'un "Köyde Eğitim" adlı yapıtı ilgi görmeye devam ediyor, özellikle Cumhuriyet Gazetesi Bilim Teknik ekinde tanıtıldıktan sonra ülkemizin birçok yerinden telefonlar aldık, isteyenlere bağış karşılığı kitabımızı gönderiyoruz...

Arkadaşlarımızın büyük bir bölümü Ankara'ya döndüler ve çalışmalarımız ivme kazandı. Bugünlerde burs çalışmalarımızı sürdürüyoruz, durumu kötü olan, yardıma gereksinimi olan yüzlerce öğrenci Vakfımıza başvurdu, sizlerden gelen desteklerle onlardan bir bölümüne burs vererek öğrenim yaşamlarına katkı sağlamak istiyoruz. Bu konuda bizi geçmişte destekleyen gönül dostlarımıza teşekkür ederken, katkılarınızı bekliyoruz.

Yine geçen yıllarda olduğu gibi bu yılda anma, kutlama ve toplantıları sürdüreceğiz... Bu konuda yapacağımız çalışmalarını bültenimizden duyuracağız...

18 Ekim 2008 Cumartesi günü; Petrol İş Ankara Şubesi Konferans Salonu'nda, saat 13.30'da Gönen Köy Enstitüsü mezunu, Öğretmen örgütçüsü, TÖS Başkanı, Vakfımızın kurucularından Yazar Fakir Baykurt'u ölümünün 9. yılında bir açikoturumla anacağız, açikoturumu Gül Coşkun arkadaşımız yönetecek. Konuşmacılar; Ahmet Özer, Mutahhar Aksarı ve Erdal Atıcı olacak. Sizleri aramızda görmek bizi onurlandıracaktır.

Şeker Bayramınızı en içten dileklerimizle kutluyoruz.

Yeni sayıda görüşmek dileğiyle...

Köy Enstitülerine Yaklaşım

19 Haziran Bayramı

Köy enstitüsü denince aklımıza 17 Nisan gelir. Köy Enstitüleri yasası 17 Nisan 1940'ta yasalaştı. 3803 sayılı yasa. Öneminden dolayı her 17 Nisanda anma toplantıları yapılır. Önemi vurgulanır. Bu nedenle de Köy Enstitüleri güncelleşir. Tek tük aykırı görüşler dile getirilse bile genel de olumlu görüşler belirtilir, kapatılmaları ile ne büyük kayıplara uğradığımız yazılır, söylenir. Yapılanlar doğrudur, öyle yapılmaya devam edilmelidir.

Köy enstitüleri ilgili başka bir yasa daha var. 4274 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu, Yasa tasarısı altı oturumda tartışılarak 19 Haziran 1942'de kabul edildi. Yasa öyle önemli görülür ki 19 Haziran tarihi köy okullarındaki resmi tatillerden (bayram) biri olarak kabul edilir.

Yasanın 13. maddesinin açıklanmasında şöyle bir liste var: Ders yılı içerisinde köy okullarının tatil günleri şunlardır:

- Haftanın tatil günleri
- Ulusal Bayram (Cumhuriyet Bayramı)
- Ulusal Egemenlik Bayramı (23 Nisan)
- Bahar Bayramı (1 Mayıs)
- Mahalli Kurtuluş Bayramı (Varsa)
- Köy Okulları ve Enstitüleri Kanunu Katlama Bayramı (19 Haziran)
- Şeker Bayramı
- Yılbaşı tatili
- Kurban Bayramı
- Zafer Bayramı
- 19 Mayıs Günü

Resmi bayramların (bu arada 19 Haziranların) birinci gününde kutlama törenleri yapılır.

Öyle anlaşılıyor ki 19 Haziran'ın önemi üzerinde yeteri kadar durmadık, o güne sanki üvey evlat muamelesi yaptık.

3803 ve 4274 sayılı yasaların eğitim sistemimize getirdikleri yenilikler düşünülünce 17 Nisan ve 19 Haziranların bayram olarak kutlanmalarının haklı nedenleri olduğu görülür.

Bu yasalarla ihmal edilmiş köyler için yeni bir okullaşma, eğitim sistemi getirilmiştir.

- Öğretmene okul dışı görevler verilerek Devrim'in geniş kitlelere ulaşması, sosyal, kültürel, ekonomik yaşamın gelişmesi amaçlanmıştır.

- Köy Enstitülerine öğretmen yetiştirme dışında köyler için gerekli başka elemanlar yetiştirme görevi verilmiş, Köy Enstitülerinin köylerle ve mezunlarıyla devamlı ilişkileri gündeme gelmiştir.

- Öğretmenlerin disiplin, cezalandırma, ödüllendirilmeleri yeni kurallara bağlanmış, okullara kabul ve devamında pratik, zorlayıcı kurullar getirilmiş, köy öğretmenleri için Emekli Sandığı, Köy Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı uygulaması başlatılmıştır.

4274 sayılı yasa Mecliste görüşülürken en çok 10. madde üzerinde tartışılmıştır. Bu madde enstitü mezunu öğretmene verilen görevlerle ilgilidir. Bu maddeye göre öğretmenin iki tür görevi vardır. Birincisi okulla ilgili görevler, ikincisi okul dışında köy halkını yetiştirmekle ilgili görevlerdir. Öğretmen bu ikinci bölümdeki görevinde başarılı olursa köylüler bilinçlenecek sosyal, kültürel, ekonomik anlamda gelişeceklerdir. Atatürk ilkelerinin köylüler arasında etkinliği artacaktır.

Yasanın 10. maddesi açıklaması şöyle başlar: "Köy eğitmen ve öğretmenlerinin görev ve yetkileri bu yasanın bütün maddelerinde yazılı teşkilatın hüküm ve önlemlerinin hepsi bu 10. maddede yazılı görevleri gerçekleştirmesi için teskit edilmiştir"

Bu maddenin önemi Hükümet tarafından sıkça belirtilir. Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel "Bu madde bu kanunun ruhudur, esasıdır. Olduğu gibi kabul edilmesini rica ederim" der. Tartışmaların çok uzamasını da istemiyor. "Bizim davamız büyüktür ve aceledir gecikecek vaktimiz de yoktur".

Geçici komisyonda aynı görüştedir. "Bu kanun layihası bir sistemdir ve onuncu maddesi bu sistemin merkez noktasıdır."

Karşı olanlardan Eskişehir Milletvekili Emin Sazak karşı oluşunu dobra dobra söyler. "Bu maddeyi toptan kaldırınız".

Başkaları dolambaçlı yolları seçerler: "Öğretmen bu kadar yükün altından kalkamaz", "Bu görevleri yaparsa okul içi görevlerini ihmal eder". "Bu görevler Köy Kanunu'nda zaten var" vb.

Aydınlanmış köylü hak ister duruma gelecektir. Haksızlıklara karşı direnebilir, sömürülmeye izin veremeyebilir. Giderek yönetimlere ortak olmaya kalkışabilir. Böyleleri bazıları için tehlikeli şeylerdir, önemi alınmalıdır.

Enstitü fikirlerinin karşıtları egemen duruma gelir gelmez köylü aydınlanmasının önüne geçmeye öncelik vermişlerdir. Öğretmeni okula kapatma fikri bu nedenle uygulanır. Yüksek Köy Enstitüsü'nün kapatılışı, Köy Enstitülerindeki Yüksek Köy Enstitüsü mezunlarının o kurumlardan çekilişlerinin nedeni budur. Köy Enstitülerinin kapatılışı aynı gerçeklere dayanır. Ne yazık ki başarılı da olmuşlardır. Konya'nın bir beldesinde kaçak Kur'an kursunda öldürülen 17 kız çocuğun ana-babaları yetiştirilmek istenen insan tipine güzel örnek olmuşlardır. Tepki göstermemişler, kader demişler, Kur'an yolunda ölecek cennetlik oldular demişlerdir.

Bu gerçeğin oluşmasında sağdan soldan yardım etmiş olanları kutluyoruz.

4274 sayılı yasa bütünüyle 3803'ün eksikliklerini tamamlayan, onu bütünleştiren yasadır. Bu nedenle onun kabul günü olan 19 Haziran'ı da 17 Nisanlar gibi bayram olarak düşünmeli, gereğini yapmalıyız.■

Her Sayıda Bir Enstitü

Pazarören Köy Enstitüsü

Ali Dündar

Ben, Pazarören Köy Enstitüsünün, 26 numara ile ilk kaydolun ve mezun olan öğrencileri arasındaydım. Enstitü, 1940 yılının temmuz ayı başında açılıp öğrenci alımına başlamış, ama ben ağustos ayını sonuna ancak ulaşabildim, kayıt için.

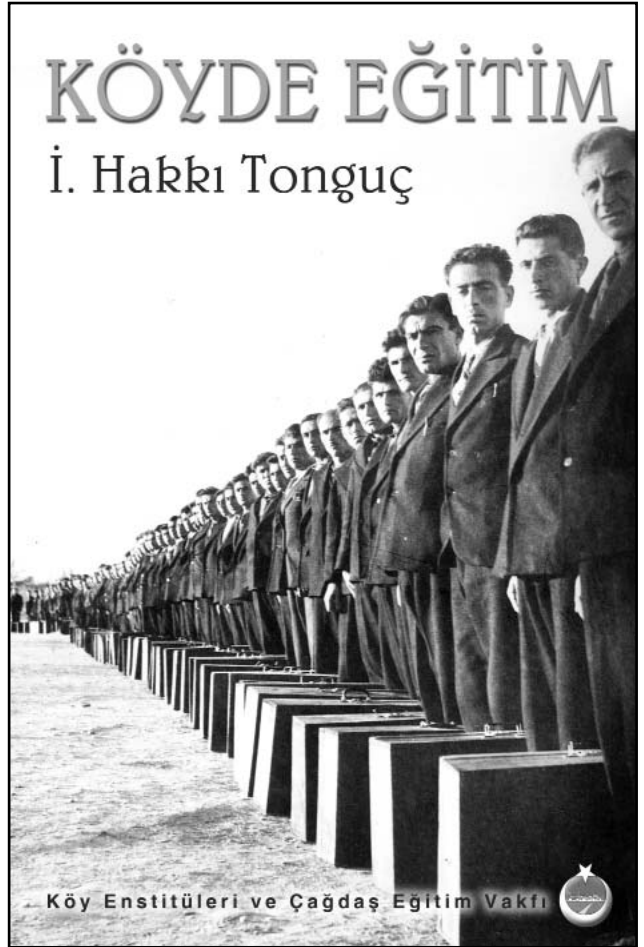
Pazarören, Kayseri'ye bağlı Pınarbaşı ilçesinin bir Bucak merkezi. İl merkezine 81, ilçe merkezine 29 km. uzaklıkta ve 1567 metre yüksekliğinde bir düzlekte (plato) kurulmuş küçük bir köy. Pazarören düzlüğü, içinden Zamantı ırmağı geçen, fakat sulamada kullanılamayan, düzlek toprakları henüz ekeneğe açılmamış, ağaç-orman bulunmadığından, genelinde 20-30 haneyi geçmeyen köyümsü yerlerde yaşayan çevre halkı, ilkel bir hayvancılık ve toprak tarımıyla geçimini (maîşetini) sağlamaya çalışıyordu. 21 Köy Enstitüsünden tam 11'ini gezip gördükten sonra şu sonuca vardım ki, Pazarören Köy Enstitüsü: Çevre, arazi, iklim, ulaşım, ekinsel, iletişim, sağlık ve insan kaynağı açısından en zor bir ortama doğmuştu.

Köyün okulu, H'tibi ve yedi derslikliydi. Yanına iki katlı bir yapı daha eklenerek iki yol önce yatılıya dönüştürülmüştü. Sert ve uzun süren kış durumundan dolayı ilkel bir yatılı ilkokulda açılmıştı bizim enstitümüz. İşğimiz yoktu, suyumuzu, bir valinin yaptırdığı çeşmeden alıyorduk. Bu ilkellikler içinde yaşanamazdı. Enstitüde ilk yılın kışına girmeden yatılıdan kalan yatakhane ve yemekhanenin, mutfağın, en önemlisi de tuvalet ile banyonun bir düzene konulması gerekiyordu. Bizden önce yöneticilerimiz, öğretmenlerimiz kolları sıvadılar. Eğitimlik kursundaki ağabeylerimiz de bize katılınca, düzensizlikler ve yokluklar birer birer aradan çıktı. Ertesi yıl Köşkerleri dağından temiz bir su getirildi ve banyoya, tuvaletlere bağlandı. Ayrıca bir üreteç sağlanarak çevre ışıklandırıldı ve gaz lambasına, lüks lambasına son verildi. 3. yıl, bugün hâlâ ayakta duran, iki katlı, 1500 öğrencinin yatıp kalkmasını, yiyip içmesini karşılayan ünlü "Gülcehal" yapılıncı okulcak geniş bir soluk aldık. Ben mezun olurken Enstitü, derslikler, revir, kızlar yatakhane, işlikler, deneyimler (laboratuvar), öğretmen konutları ve hayvan barınaklarıyla tuza yakın yapıları bir konuşlanma görünümü almıştı.

Enstitünün konuşlandığı 7 bin m2 toprağın yapılar dışında kalan bölümleri kirizmalararak alt üst edilmiş, ağaçlandırılıp sebze/meyve ekeneğine dönüştürülmüş; enstitüye 18 km. uzaklıkta, Zamantı ırmağı kıyısında Saçlı denilen yerde elde edilen 12 bin dö-

nümlük toprak da traktörle işlenerek ekeneğe dönüştürülmüş; işlenen toprak, koyun, inek gibi sağmaların beslenip bakılmasına yetecek yemlikleri, öğretmen ve öğrenciler için de yeterince sebze ve meyveyi üretebilir bir duruma getirilmiştir. Bunları başaran güç ise dersliklerde, kitaplıkta üretiliyordu.

Ben, Enstitünün kurulduğu bu Uzunyayla bozkırının üşütücü yalnızlığından ne üşüdüm, ne de korktum. Çünkü okulun ana yapısının kapısında: "Bozkırı baştan başa yeşille öreceğiz/Tanrının geç kaldığı işi biz göreceğiz!.." Dersliklerimizin, işliklerimizin kapılarında da "Üretmeden tüketmek en büyük ahlaksızlıktır!..." diye yazıyordu.

*Bağışlarınız için:
Posta Çeki No: 524699*

*Ziraat Bankası Kızılay Şubesi
3902 9247-5003*

Vakfımızdan Haberler

Ölümünün 9. Yıldönümünde Köy Enstitülü Yazar, Şair, Öğretmen Örgütü Önderi

Fakir Baykurt

AÇIKOTURUM

Yöneten : **GÜL COŞKUN**

Konuşmacılar : **ERDAL ATICI**

(*Öğretmenin Uyardırma Görevi ve Fakir Baykurt*)

AHMET ÖZER

(*Fakir Baykurt'un "Bir Uzun Yol"u*)

MUTAHAR AKSARI

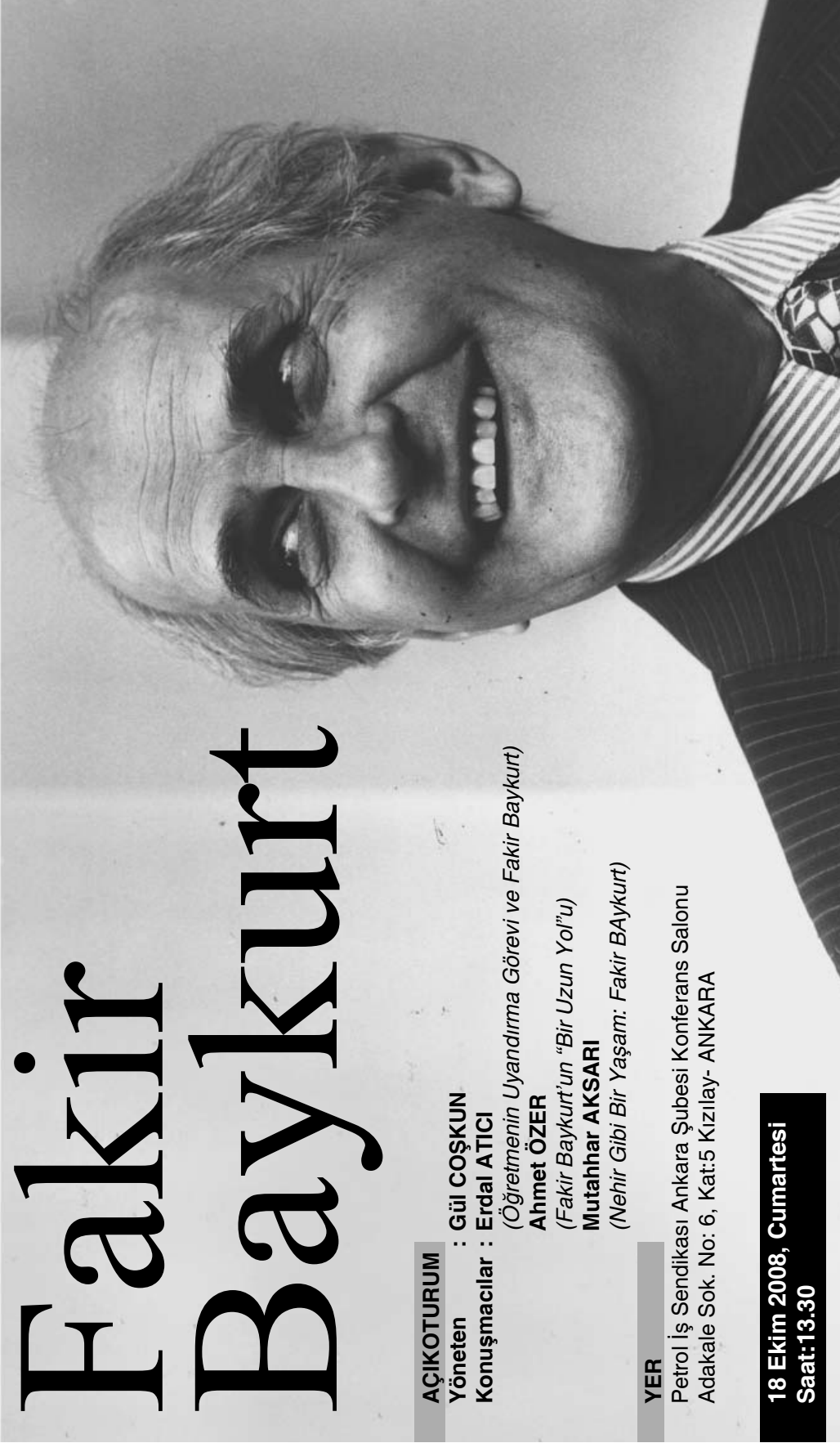
(*Nehir Gibi Bir Yaşam: Fakir BAYKURT*)

YER

Petrol İş Sendikası Ankara Şubesi Konferans Salonu
Adakale Sok. No: 6, Kat:5 Kızılay- ANKARA

18 Ekim 2008, Cumartesi

Saat:13.30

KÖY ENSTİTÜLERİ ve ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI

Neler Okuyalım?

Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz*

Zeliha Kanalcı

Server Tanilli'nin bu adı taşıyan yapıtı 267 sayfadan, 10 ana ve 39 ara başlıktan oluşmaktadır. Ana başlıklar şunlardır:

- 1- Eğitimin Anlamı
- 2- Türkiye'de Eski Eğitimden Yeni Eğitime
- 3- Cumhuriyetin Unutulmaz Eseri Köy Enstitüleri
- 4- Eğitimde Geriye Adımlar ve Çözümle
- 5- Nasıl Bir Eğitim Reformu?
- 6- Geçlik Politikamız ve Üniversite
- 7- Yurtdışındaki Çocuklarımız
- 8- Halk Eğitimin Yeri
- 9- Yeni Eğitim, Yeni Öğretmen
- 10- Çağdaş Bir Eğitimin Dostları ve Düşmanları

BİTİRİKEN - Nasıl Bir Eğitim İstiyorsunuz?

Sayın Server Tanilli, bu kitabında Köy Enstitülerine geniş yer vermiş; üçüncü bölümü tümünden bu konuya ayırmıştır. Biz, bu yazımızda yerimiz oranında bu bölümden özet bilgiler aktaracağız.

Server Tanilli, "Türkiye'de fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür kuşaklar yetiştirmenin kavgasını vermiş ve daha da verecek olan öğretmenlere, başta onlara" diyerek yapıtı oluşturmaya başlıyor. Köy Enstitülerinin ne gibi gereksinimlerden doğduğunu, o zamanki köylerimizin sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitim durumlarını anlatıyor. Eğitim kurslarının ve köy öğretmen okulları deneyiminin sonunda Köy Enstitülerinin nasıl kurulduğunu açıklıyor. Köy Enstitülerinin nasıl yönetildiğini (eğitim-öğretim yönetimini) yorumluyor, değerlendiriyor, yargılarda bulunuyor.

Köy Enstitülerini, Türk Milli Eğitiminin en destansı hareketlerinden biri olarak tanımlıyor. "Her şeyden önce yeni bir yönetimdir söz konusu olan" diyor. (74)

Server Tanilli, bu yönetimi şu sözlerle açıklıyor: "Köy Enstitülerinde uygulanan yöntem iş içinde, iş aracılığıyla, iş için eğitimidir. Araştırmanın, gözlem ve deneyin, iş ve üretimin, giderek yaratıcılığın olmadığı yerde eğitimin ne bireysel, ne de toplumsal bir yararı olmadığına inanılıyor; bu tutum her alanda uygulanıyordu. Böylece eğitim; üretim alanında, işler başarılı, eserler yaratılırken veriliyordu. Böyle bir ortamda kolay, rahat ve başkasının sırtından kazanılmış bir yaşam özlemi yerine; iş başarmanın, ürün vermenin, eser yaratmanın, doğayı değiştirmenin katkıda bulunduğu oranda almanın ve topluma yararlı olmanın mutluluğu ve bilinci kökleşiyordu."

Özete, Server Tanilli, "Köy Enstitülerinde, insan gücü değerlendiriliyordu", dedikten sonra, köy Enstitülerinin çok önemli saydığı bir yanına da şöyle ışık tutuyordu: "İşte, Köy Enstitüleri sistemi ve yaşam! Nedir o deneyimin öğrettikleri? Önce pek önemli bir gerçeği hatırlatmış olalım. Bilgi, amaç değil, üreticilik ve yaratıcılıkta bir araçtır; eğitimin gerçek görevi, insanı güçlendirmek, yaşam savaşında doğayı yenilebilir ve çevresini değiştirebilir duruma getirmektir. İnsan önce öğrenen, sonra yapan bir varlık olmadığı için yaparak, yaratarak, küçük yaşta katkıda bulunarak eğitilebilir. Bütün bunlar hem bireysel, hem toplumsa yarar için zorunludur. İşte, Köy Enstitüleri, "iş içinde eğitim" ilkesinden hareket ederek bu doğruları yaşama geçirmiştir. Köy Enstitüleri, köylerde yatan insan gizli gücünü harekete geçirmenin yönetimini vermiştir... Köy Enstitüleri, insanı kendine, çevresine yabancılaştırmayan, insanın yaratıcı gücünü ulusal yaşama katan, insancı-toplumcu bir eğitimin ürünlerini vermiştir..." (81)

Server Tanilli, Köy Enstitüleri'nden bize kalanları sıralarken şunları da ekliyordu: "Daha açık bir deyişle, Köy Enstitüleri, ulusal bağımsızlık savaşımızın temelini oluşturan, tam bağımsızlık ilkesinin bölünmez parçası olan eğitimde ve kültürde bağımsızlığın gerçek örneklerinden biri idi. Gerçekten cumhuriyetçi, gerçekten ulusal kuruluşlardı." (82)

Fontamara

Nursel Ceylan

Tanıtacağımız kitap Toplum Yayınevi'nde basılmış, İtalyan yazar İgnazio Silone'nin FONTAMARA adlı romanı. Dilimize güzel Türkçesiyle Sabahattin Ali çevirmiş, 190 sayfa ve 10 alt başlıkla anlatılmış.

Fontamara, İtalya'da Marsika havalisinin en fakir, en geri köyüdür. Olaylar İtalya'nın faşizmle yönetildiği dönemde geçmekte. Açık, akıcı, tüm çıplaklığı ile müthiş bir gözleme dayanan hüzünlü bir roman.

Ancak, Köy Enstitülüler ve dostları için bu romanın önemi ne anlatık gücünden ne de içeriğinden kaynaklanıyor.

İ.Hakkı Tonguç 1943 yılında İlk Öğretim Genel Müdürü bulunduğu sırada Hasanoğlu Köy Enstitüsü öğretmenlerinden Tarımbaşı İzzet Palamar'a Fontamara adlı bu romanı hediye etmiş ve bu nedenle 1950 yılında hakkında soruşturma açılmış, sonucu bile beklenmeden Talim ve Terbiye Heyeti üyeliğinden alınarak, Ankara Atatürk Lisesi öğretmenliğine tayin edilmiştir.

1950 yılında Bakanlık Disiplin Komisyonu toplanarak "Bu olayda adli bakımdan işlem yapılmasını gerektirebilecek bir cihet görmemekte, yalnız disiplin bakımından bir karar itirazı için, evrakı Danıştay'a göndermeyi uygun bulduğunu" açıklamıştır. Diğer bir deyişle bir öğretmene kitap hediye etmek suç değilmiş ama kitap seçiminde gerekli titizliği göstermemesi ve böyle bir kitabın enstitü çevresinde yapabileceği olumsuz etkileri göz önünde bulundurmaması ve dolayısıyla da bu kitabı iyi niyetle vermediği için soruşturma açılmış.

İ.Hakkı Tonguç, kitabın İzzet Palamar'dan çalınışından devlet tarafından bastırılıp, kütüphanelere gönderilmesinden, kitabın politikalarına alet edilmesinden tutun, soruşturma açan kişilerin özel nedenlerine kadar uzanan geniş bir savunma yapmak zorunda kalmıştır. (İ.Hakkı Tonguç-Kitaplaşmamış Yazıları-Cilt 1-Sayfa 423) Hem kitabı, hem de savunmayı okurken hüznünüz bir kez daha artacak. Bu ülke çalışkan, onurlu, iyi evlatlarına neler yapmış derken niçin günümüze geldik demekten de kendinizi alamayacaksınız.

Toplum Yayınevi'nin deyişle roman; 22 yıl İtalya'ya hükmettikten sonra 22 saatten daha az bir zamanda yıkılan faşizmin neden bu kadar çürük olduğunu anlamak için bu çok kuvvetli romanı herhalde okumak gerekir. Fontamara'da heyecanlı olaylar, dramatik bir gerginliğin son haddine varan sahneler, insan karakterini ve toplumsal olayları tam bir açıklıkla aydınlatan gözlemler, büyük bir sanatçının usta eli ve sıcak yüreğiyle karşı karşıya bulunduğumuzu bize anlatmaktadır. Son söz olarak romandaki "Büyük Adam"ın deyişiyle; Ne yapalım?

Bu kadar sıkıntıdan, kavgadan, gözyaşından, yaralardan, kinden, ümitsizlikten sonra: NE YAPMALI? ■

*FONTAMARA, İgnazio Silone, Toplum Yayınevi, 1966 (İlk baskı 1943 - Akba Kitabevi).

Ne var ki, altyapı reformlarıyla birlikte yürümeyen ileri eğitim reformu engellenir. Köy Enstitüleri de engellendi. Server Tanilli onların kapanış nedenlerine de ışık tutuyor. bunu ve öteki bölümlerdeki bilgileri edinmek için okuyun, seveceksiniz. ■

(74) Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz / Server Tanilli
Adam Yayıncılık - İkinci Basım: Ekim 2004 - 267 sf.
(76) A.g.y.
(81) A.g.y.
(82) A.g.y.

*NASIL BİR EĞİTİM İSTİYORUZ, Server Tanilli. Adam Yayıncılık, İkinci Basım, İstanbul, Ekim 2004

Bize Gelen Kitaplar

- 1- Dr. Niyazi Altunya - Türkiye'de öğretmen örgütlenmesi (1908-2008) 100. Yıl
- 2- Selahattin Osman Tansel - Çanakkale'de İstanbul'u Kurtarmak
- 3- A.Kadir Paksoy - Ulus ve Devlet ve Tarih Eğitimi
- 4- A.Kadir Paksoy - Ankara Aydınlığı (Şiir)
- 5- A.Kadir Paksoy - İnsana İnan (Şiir)

Yitirdiklerimiz

- 1- Hasan Tahsin ÖZDEMİR
1930-21.06.2008 Pamukpınar Köy Enstitüsü
- 2- Muharrem GÖZÜTOK
28.07.2008 Pamukpınar Köy Enst.
1549-50 mezunu
- 3- Ali BAŞPINAR
1949-03.03.2008 Öğretmen TÖB-DER Yöneticisi

"Güzel, mutlu, şen ve çağdaş köy idealine kavuşabilme, onun içinde güçlü insanların özverilice çalışmalarına ve köy sorunlarının devletin siyasasında geniş bir yer almasına bağlıdır."

Ankara, 07.06.1938 İ.H. TONGUÇ Köyde Eğitim İ.Hakkı TONGUÇ s/10

"Köy Enstitüleri turfanda büyük aydın yetiştirme işini başka okullara bırakıp göreceği işin ehli kültür işçilerini, kırk bin köyün beklediği Cumhuriyet öncülerini yetiştirme amacını seçmişlerdi. Asıl mesele bu öncülere kendi kendini aşma, karanlık dünyalarını aydınlatma kaygısını vermektir. Bu kaygıysa Köy Enstitüsü öğrencilerinin ilk göze çarpan ortak vasıflarıydı. Üstelik on binlerce genç arasından her yıl kırk kişi seçecek olan Yüksek Köy Enstitüsüyle de en seçkin aydınlığa bir kapı açılmıştı. "Az adam okusun, ama çok iyi okusun" diyenler haklı olsalar bile, bu çok iyi okuyacak azınlığın ancak çokluk içinden seçileceğini kabul etmeleri gerekir. Kaldı ki ilköğretim her yurttanın devlet karşısında hem hakkı, hem borcudur. Cumhuriyet de zaten büyük değerleri çoğunluktan bekleyen rejimdir (1956)."

Sabahattin Eyüboğlu
Köy Enstitüleri Üzerine sayfa/52

Basından

■ Bugün 'Dünya Kitap Okuma Günü' "SAVAŞ KÜRKLÜ"

8 Eylül Dünya Kitap Okuma günü nedeniyle hazırladığı rapora göre Türkiye, kitaba yatırım konusunda dünya ortalamasının yarısını bile yakalayamıyor. Özellikle son yıllarda TV'nin "en etkin engelleyicilerinden biri" olduğuna vurgu yapılan raporda, ülkemizde televizyon izleme süresinin dizi filmlerdeki artışa paralel olarak 3.5 saatten 4 saate yükseldiği anımsatılıyor. Raporda, öğrenciler arasında yapılan anket sonuçlarına da yer veriliyor. Öğrencilerin boş zamanlarının büyük bölümünü evde geçirdikleri ve televizyonun öğrenciler üzerinde de en önemli engelleyici etken olduğu belirtiliyor.

8 Eylül 2008, Cumhuriyet

■ Ders Zili Sorunlarla Çalıyor ZEYNEP ŞAHİN

2008 - 2009 Eğitim-Öğretim Yılı, yine derslik eksiklerinden öğretmen açığına dek bir dizi sorunu barındırıyor. Zorunlu eğitim çağındaki her 10 çocuktan biri okuldan mahrum kalırken, zorunlu eğitimi tamamlayan her 10 çocuktan 4'ü ise okulu bırakıyor.

Yaz tatilinin ardından ilk ve ortaöğretimdeki 14 milyon öğrenci ile 662 bin öğretmen, 8 eylül günü 2008;2009 Eğitim-Öğretim Yılı'na "merhaba" diyecek. Bu yıl öğrenci ve öğretmenlere, 165 milyon 854 bin 333 adet kitap dağıtılacak. Ders yılının ilk yarısı 23 Ocak 2009 Cuma günü sona erecek; yarıyıl tatilinin ardından 9 Şubat'ta yeniden ders başı yapacak öğrenciler. 12 Haziran'da karne alacak.

6 Eylül 2008, Cumhuriyet

■ Eğitim için Para Yok

Eğitim-Sen'in hazırladığı rapor, Eğitim-Sen'in hazırladığı rapor, Gayri Safi Milli Hasıla'dan (GSMH) eğitime ayrılan yüzde 3.2 oranındaki pay ile Türkiye'nin Barbados Adaları, Brunei Sultanlığı, Fildişi Sahilleri, Kiribati, Fiji, Vanuatu ve Honduras gibi ülkelerin de gerisinde kaldığını ortaya koydu. "2009-2009 Eğitim-Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu" isimli rapordaki tespitler şöyle:

- Öğrenci sayısı her yıl belli bir oranda artmasına karşın okul, derslik ve öğretmen sayısı bu artışın oldukça gerisinde kalıyor. Okul, derslik ve öğretmen açıklarının giderilememesi eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkileyip, eğitim hizmetinin nitelikli ve sağlıklı verilmesini engelliyor.

- Türkiye'de, GSMH'den eğitime ayrılan pay (yüzde 3.2), sosyoekonomik yapısı itibarıyla ülkemizin çok gerisinde olan ve çoğunun haritadaki yerini bile bilmediğimiz Barbados Adaları (yüzde 7.1), Brunei Sultanlığı (yüzde 4.8), Fildişi Sahilleri (yüzde 4.6), Kiribati yüzde (11.4), Fiji (yüzde 5.2), Vanuatu (yüzde 7.3) ve Honduras (yüzde 4) gibi ülkelerin bile gerisinde kalmıştır.

"İnsan hayatının devamı ve evrimi, eğitim ile mümkündür. Yaşabilen toplumlar bunu çevreden yararlanmak sureti ile kendiliklerinden yapmaktadırlar ve ancak bunu yapabildikleri sürece özelliklerini koruyarak yaşayabilmektedirler."

Köyde Eğitim İ. Hakkı TONGUÇ s/121

• 2002 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin yüzde 17,18'i yatırımlara ayrılırken, 2008'de bu oran yüzde 5.66'ya düştü.

• Eğitimin niteliğini yükseltmek için derslik yapımı- na paralel olarak her yıl en az 50 bin kadrolu öğretmen atandı.

6 Eylül 2008, Cumhuriyet

■ 'Din Dersleri Zorunlu Değil, Seçmeli Olmalı'

Yeni eğitim ve öğretim yılı dün başlarken, AİHM ve Danıştay 8. Dairesi'nin eğitim hakkını ihlal ettiği ve hukuka uygun olmadığı yönünde kararları bulunan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri toplam 9 farklı sınıfta okutulmaya devam ediyor. İlköğretim 4. sınıfta başlayan zorunlu din dersi almaya başlayan öğrenci 9 yıl boyunca, ortaöğretim 12. sınıfa kadar söz konusu din dersini okumak zorunda kalıyor. Öğrencilere yalnızca Sünniliğin belli bir yorumuna inanmayı öğreten, bu yönde ibadet ve uygulamaları yaptırarak zorunlu din dersleri, diğer din ve yorumları hiçe sayıyor.

9 Eylül 2008, Cumhuriyet

■ Okullar Açılırken Eğitimin Durumu

Mustafa GAZALCI Eski CHP Denizli Mv.

Paralı eğitim

Bilindiği gibi yasalarımıza göre parasız olması gereken ilköğretim dahil bütün okullarda çeşitli adlar altında öğrencilerden para toplanmaktadır. Eskiden okul ve öğrenci başarısı ile ilgilenen okul-aile birlikleri AKP döneminde para toplayan, kantini, okul bahçesini kiraya veren kuruluşlara dönüşmüştür.

Eğitimi paralı yapmak ve okulları satmakla ilgili Milli Eğitim Temel Kanunu'nda daha önce yaptıkları değişiklikler yetmemiş olacak ki, 6 Ağustos 2008 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 5973 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile okul yapımıyla ilgili 51. madde bir kez daha değiştirildi. Bu değişikliğe göre okullar Milli Eğitim Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi ve Maliye Bakanlığı iş birliğince satılacak.

10 Ağustos 2008 tarihinde Sayın Orhan Bursalı Cumhuriyet'teki pazar köşesinde "Okullar Satılırken..." adlı yazısında:

"Bu ne ayıp! Kendi insanına, milyonlarca gence bu güzelliği çok gören nasıl bir anlayış bu! Geçmişe karşı ne saygısızlık! Geleceğe karşı ne vurdumduymazlık! Kent'lerin mimari yapısıyla bütünleşmiş bu tarihi dokuları yok etme anlayışı, nasıl bir düşüncenin ürünü!" diyerek haklı isyanını dile getirdi.

Okulları satıyorlar

Her okulun bir tarih, kimlik olduğu unutuluyor. Birçok köyü, taşıma sistemini yanlış uygulayarak okulsuz bıraktıkları gibi, kent merkezlerindeki okulları satarak kentlerin içini boşaltmak, bu arada kimi çevrelere de rant aktarmak istiyorlar.

10 Eylül 2008, Cumhuriyet

■ Öğrencileri Yalana Zorladılar

MEHMET MENEKŞE

Konya'nın Taşkent ilçesine bağlı Balcılar beldesinde Süleymanlılara ait bir Kuran kursunda meydana gelen patlamadan sağ kurtulan öğrencilere, yurt görevlilerinin "Burası İngilizce Kursu" demeleri için baskı yaptığı belirlendi. Öğrencilerinse şaşırarak "Biz orada İngilizce Kuran kursu görüyorduk" şeklinde ifade verdikleri ortaya çıktı.

12 Eylül 2008, Cumhuriyet

■ Okulda Dindarlık Dersleri

ZEYNEP ŞAHİN / NİHAN İNAL

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), din kültürü derslerinin içeriğini giderek uygulamaya büründürüyor. İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinden çevrelerindeki dini sembolleri öğrenmeleri, Kuran'ın sayfa düzenini incelemeleri istenirken 5. sınıf öğrencilerine "Hiç dua ettiniz mi? Neler hissettiniz?" diye soruluyor.

8 Eylül 2008, Cumhuriyet

■ Güle Güle Mavi Önlük...

Okul giysileri değişiyor.

Önümüzdeki yıldan başlayarak mavi okul önlüğü kalkıyor.

Yerini spor tasarımlı yeni modeller alacakmış.

Okul giysi fiyatları da 7 liradan 100 liraya çıkacakmış.

Yeni okul giysileri daha "modern" görünüşlü.

Öğrencilerin de hoşuna gitmiş.

Uzun zamandır öğrenciler "tek tip okul giysisi"nden yakınıyorlardı.

Doğrudur, çünkü çağımız artık "farklı olma çağı"dır.

Bir sonraki adım, "isteyen istediğini giysin" adımıdır, o da gelecektir.

Giysiler simgedir ve anlamları vardır..

***

Mavi okul önlüğü ve beyaz yaka, eşitliğin ve saflığın simgesiydi.

Her öğrenci ilköğretim çağında mavi okul önlüğü giyiyordu.

Bu giysi öğrencileri -hiç değilse görüntüde- eşit kılıyordu.

Toplumsal öğretisi, insanların eşit olduğunu kabul ediyordu.

Gerçekte elbette eşit değillerdi.

Ama insanların eşit olması bir idealdi, doğru olanı.

Günümüz öğretisi ise tam tersine "farklı doğru olduğu"nu kabul ediyor.

"Sen farklı olmalısın."

"Sen üstün olmalısın."

"Sen önde olmalısın"

Günümüz öğretisi budur.

Bunun simgesi de "daha farklı giysiler"dir.

"Daha farklı görünmek"tir.

***

Güle güle mavi önlük.

Güle güle eşitlik hayalleri.

Güle güle insanların birbirine benzemekten korkmadığı çağ.

Şimdi birbirine yakın olmaya elveda demek gerekiyor.

Artık dayanışma yerine rekabetin dönemi başlıyor.

Her an öne fırlamaya hazır beklemeye alışman gerekiyor.

Bir gün gelecek, sen de düşüneceksin.

Bütün bunlarla ne yapıyorum?

Bütün bunları neden yapıyorum.

İşte o zaman hepimizin yeni umudu olacaksınız...

Erdal ATABEK

13 Eylül 2008, Cumhuriyet

Şiir Köşesi

■ GİDİYOR (*)

Yazan: Z. Mercan
Hasanoğlan Köy Enstitüsü
Öğrencilerinden

Kimi çoban olmuş, koyun yayardı
Kimi kasap olmuş cana kıyardı.
Kimi yol keserdi, kervan soyardı.
Hepsi üryan ceset olmuş gidiyor.

Her zaman böyledir dünyanın hali
İnsanlar misafir gelmiş gidiyor,
Hiç kimse bilmiyor, gittiği yolu
Hepsi bir bezirgan olmuş gidiyor.

Bazısı kel idi, bazısı ama
Bazısı derebey yapardı yama
Hiç kimse bilmiyor bu ne muamma
Herkes bir dereye dalmış gidiyor.

Bazısı boş yere, ömrünü çürütür,
Bazısı çalıştı, eser yarattı,
Demire kol, kanat, taktı yürüttü,
İşte eserleri kalmış gidiyor.

(*) Köy Enstitüleri Dergisi I – VIII, 1945 – 1947
Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayını

KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI

Mithatpaşa Cad. 62/21 Yenişehir / ANKARA

Tel&Faks: 0312 425 24 68 - Tel: 0312 419 36 34

Yayının Adı
Yayının Türü
Yayın Şekli
Yayın Sahibi
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yayın İdare Adresi
E-Mail
Basım Yeri

Köy Enstitüleri
Yaygın Süreli Yayın
2 Aylık - Türkçe
Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Adına Erdal ATICI
Ali KINACI
Mithatpaşa Cad. 62-21 YENİŞEHİR / ANKARA
koyenstituleri@gmail.com
Özyurt Matbaacılık - Büyük San. 1. Cad. Elif Sk. No: 197/237-238 İskitler - Ankara
Tel: 0312 384 15 36 Faks: 0312 384 15 37